

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Jngolstadij XI.Aprilis anni pre=sent[is] vicesimiquarti.
publica disputacione p[er] Sacre theologie. professores,
examniabuntur**

Seehofer, Arsacius

[Augsburg], [1524]

VD16 I 192

Quangua Christi lege scriptura[...]

[urn:nbn:de:bsz:31-291005](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-291005)

31
Quāquā Christi legē. scripturarū testimo-
nīs cōiuncti. libertatis legem esse fateamur.
ea tamē libertas nequāquā Christianos a
subiectione et obedientia. superioribus de-
bita. eo modo eximit. quo exemptos mēdaciter cōfin-
gunt heretici. qui superbia vanitatis (beato Petro te-
ste) loquentes. libertatem promittūt. cum ipsi serui sine
corruptionis.

Quādoquidē tres esse diuersas. hominū potestates. 2
in scripturis sacris sūdatas. et partim per Christum in-
stitutas. partim vō approbatas. quib⁹ fideles necessa-
rio sint subiecti. ita vt iussis licitis et mandatis p̄siden-
tū. parere et obedire teneātur. neminē. vel mediocriter.
in lege diuina versatum. latere potest.

Quāruō economica. et vsu et origine. post protopla- 3
sti p̄uaricationē om̄niū prima. hominis in hominē dñā
tionis ius tribuit. Saluatore etiā nostro Jesu. facto
suo eam approbante.

Veruntamē hec nō ex equo. et marib⁹ et feminis ius 4
illud cōcedit. sed viris Maritalē. paternā atqz herilē.
matrib⁹ familias vō maternā duntaxat et dñatricem
potestātē largitur. tam etsi ius thori vtriqz cōiugū par
esse et comune. gloriosus Paulus ostendat.

Huic post hoīm multiplicationem successit politica. 5
principio cuiuslibet hoīm comunitati. per ius naturale.
in eorundē cordib⁹ scriptū. et ad effrenē malorū audaci-
am conpescēdam. et pacificam cohabitationem seruā-
dam concessa.

Ceterū ad confusionis vitationē. politicę illius ha- 6
benas. nō omnib⁹ passim. sed vni vel pluribus. nūc suc-
cessionē. nūc vō electiōe. popul⁹. sese subiiciēdo. cōmisit.

Hinc Imperatores. reges et principes. hinc iudices 7
consules et senatores ceterosqz magistratus. conden-

darum legū. ad salubriē reipub. statum cōducentium au-
toritatem habentes prodūse manifestum est

- 8 **¶** Nequaquam tñ nos latet. alia etiam via. vt pote vi et
citra inde que admodum de Timbrotho primo in terris re-
ge legim⁹ regni gubernacula plerosqz vsurpasse quos ta-
men ante populi assensum nullum ius habuisse fatemur.
- 9 **¶** Est ergo rex quilibet et princeps. quicumqz etiā magi-
stratus nō propter seipm. sed communis sui populi bonum
constitutus. est et vniuerso suo populo ob tale ministeriū
inferior. a quo tñ (nisi mēstru⁹ sit aut annuus magistra-
tus) defici nō poterit. vbi non maxime et vrgētissime cau-
se existant. quales in Tarquinio Ro. popul⁹ inuenit.
- 10 **¶** Rex autē Cristi ab hac presidentiū potestate. iustoqz im-
perio fideles nequaquam liberat. cum Saluator. Cesari.
etiam infideli que Cesaris sūt reddenda dixerit. et beatif-
simus Petrus nos sūte regi tanquā p̄cellenti. sine duci-
bus ab eo missis. iusserit esse subiectos.
- 11 **¶** Docet illud idē glorios⁹ Paulus. vt sublimioribus pote-
statibus necessitate subditi simus. non solum propter irā.
sed etiam propter cōscientiam. et om̄ibus debita reddem⁹.
cui tributum. tributū. cui vectigal. vectigal. cui timorem.
timorem. cui honorem. honorem.
- 12 **¶** Propter has autē. Christus et aliam p̄dictis multo di-
gniorē. ecclesiasticā instituit potestatem ecclesie sue. in gu-
bernādis sp̄nialibus reb⁹. admodum necessariam. scilicet
omnia prouidentē. et que ad ecclesie vsum cultūqz diuinū
attinēt. et qui sanctā vitam. religionē ac animarū salutē
spectant.
- 13 **¶** Hanc Christus potestatem discipulis suis eorūqz succes-
sorib⁹. quos posuit Episcopos regere ecclesiā dei. his v̄bis
tradidit qui vos audit. me audit. et qui vos spernit. me
spernit.
- 14 **¶** Neqz autē debet hec potestas. neqz p̄t (vt falso pleri-
qz docēt) ad ea sola restringi. qz expressi sūt iuris diuini.

32
Nāq; apostolos et seniores. imperatīā habuisse autori-
tate. qua leges cōderēt. et ad ea fīdes obligarēt. qz neque
naturali neq; diuino iura vel p̄cepta vel vetita erant.
ex actibus illorum innotescit.

¶ Ita h̄c sibi alijsq; singulariter cōcessam. Diu⁹ Paul⁹
sepe prodidit. ita vt Philemōi se imperare posse om̄e idq;
ad rē pertinet. dicere nō dubitaret. et discipulū suū Titū
cum omni imperio arguere. ad moueret.

¶ Hinc sanctissim⁹ martir Dionisi⁹. gloriosi Pauli disci-
pul⁹. docet. Cū isti apostolos. varias. et ritū et ceremoni-
arū circa diuina officia peragenda cōstitutōes tradidisse
hodie etiā plerasq; seruari solitas. id q̄b. Pauli ad Cori.
promissio indicat. scribēt. Cetera autē cū venero disponā.

¶ Quos etiā quadragesimam. et sanctā dñice passionis
hebdomadā. sed et quartē et sextē ferie ieiunū. olim insti-
tuisse. ex sancti Ignati⁹ apostolorū ceraneici et Sancti Jo-
annis Euangelistę discipuli. epistolis coniectamus.

¶ Regimus p̄terea Apostolis ligādi et soluede potesta-
tē. in foro ecclesie iudiciario. cū prescripta pena ordinaria.
inobediētib⁹ et cōtumacibus infligenda. a Christo fuisse
traditam. Hosq; coercitiuam suam auctoritatē. nō modo
cōminatorijs verbis. verum etiam factis. quibus duriter
quosdam tractarunt. abunde testatos esse.

¶ Et quamuis omnes Apostoli pari ordinis. atq; apo-
stolat⁹ cōsortio. honore et potestate fuerunt p̄editi. nō tñ
omnes equalem regiminis spiritalisq; iurisdictionis po-
testatem. super fideles consecutos. asseueramus.

¶ Quādo quidē Saluatorē nostrum in Petro Archi-
am instituisse. atq; tāquam generalē suū vicariū. post suā
in celis ascēsiōē. ceteris apostolis cūctisq; fīdlib⁹ p̄fecit
se ex plurib⁹ sacrarū literarū eloquijs. liq̄o deprehēdim⁹

¶ Qui et ob id sol⁹. certū et fixū meruit habere successorem
Romanum pontificē (aliorū omniū apostolorū sedib⁹ iam

15

16

17

18

19

20

21

pride sublat) vt semper p̄gresset vniuersali e ecclesie indy-
bitatis pastor. in omes et v̄ictis et occidēt Episcopos
(q̄s recepte restatur historie) autoritate sua exercens.

22 **C** Hinc gloriosus martyr Ciprianus. Ecclesiam Roma-
nam Petri cathedram. ecclesiam principalem. et catholicę
ecclesie matricem. appellat. vnde v̄nitas sacerdotalis sic
exorta. cōtra quā solam heretici omnes. sua erigūt ca-
pita. autoritatem eius eneruare conantes.

23 **C** Manebit tamē. quē admodū hacten⁹ firma permāsit
perpetuo hec sedes. pereūtib⁹ quot quot illi temere insul-
tant. vel Lutheranis etiā hereticis. et falso atq; ridiculis
lede deiectione ei⁹ gloriātib⁹. et frustra molientibus
illius euersionem.

24 **C** Constituto itaq; Christi ordinatiōe Principe sacer-
dotū neq; inferiores alij. omnium dominicū pastores/
equalē in suos subditos regiminis potestatem habere
certum est.

25 **C** Nam sicut Episcopi perfectiorē ordinis gradū. quā
simplices sacerdotes. ad gregis dominici curā. loco 2.
discipulorum coassumpti. acceperunt. ita quoq; ampli-
orē officij sui pastoralisq; iurisdictionis autoritatem. ex
Christi institutione proculdubio habent.

26 **C** Neq; S. Hieronim⁹. eos dē apud veteres fuisse pre-
spiteros et Episcopos affirmās. magisq; illorū inuicē
p̄lacionis et subiectionis discrimē. ecclesie consuetudi-
ne. quam dominicę dispositionis veritate. exortum scri-
bens. nobiscum. si recte intelligatur pugnat.

27 **C** Impie igitur errant. qui nō modo nullā. inter Epi-
scopos et presbiteros. sed nec inter ipsos et laicos spiri-
talē admittunt differentiam. Cū gloriosus Paul⁹ Epi-
scopus et presbiteros per manuū impositionē. singulari
gracia ceteris haud comuni. presbiteros esse insinuet.

¶ Erant preterea non minus. qui omnem prelationem Apo-
stolis eorumque successoribus a Christo veritatem arbitrarentur. di-
cente illo Principes gentium dominantur eorum etc. aperte mon-
strantes se. vel scripturas non intelligere. vel easdem ad par-
vum sensum. qui est hereticorum peculiaris morbus torquere.

28

¶ Obligant ergo ad sui observationem fideles hodie ecclesie
statuta et decreta pontificum. quod hi Apostolorum successores
pariter regimini et iurisdictionis potestatem habere dignoscun-
tur et Apostolus preceperit. Obedite prepositis vestris et
subiacete eis.

29

¶ Quantum etiam delictum sit non obedire sacerdoti. lex indi-
cat Mosaisca. olim talibus mortis penam infligens. scriptura
nuntiante. qui superbia fuerit. nolens obedire sacerdotis impe-
rio. qui eo tempore ministrat domino deo tuo. ex decreto iudi-
cis moriatur homo ille.

30

¶ Enimvero. tam et si Pontifices sint infirmitate. sicut et
nos. circumdati. nequaquam tamen. in fidelibus imperandi. prop-
ter corruptos mores. aut perditam eorum vitam. illis adimitur.

31

¶ Quoadmodum enim sanctus Petrus. non tamen bonis et modestis do-
minis. sed etiam discoloris servos obedire precepit. ita quoque
Christus mandatis iniquorum Prelatorum (qui dicunt et non fa-
ciunt. et imponunt gravia onera in humeros hominum. que
ne digito quidem ipse movet) obtemperare. non consideratis
eorum operibus. iussit.

32

¶ Idcirco equo animo. et sine ulla vel detractioe. vel (ut scri-
ptura docet) maledictioe. tolleranda est prelatorum malitia
modo in fidei destructione. aut perniciosam subditorum iac-
turam non vget. Hypocritas enim (ut in Job scriptum re-
peritur) ob populi peccata regnare deus facit.

33

¶ Neque tamen asserimus. neque etiam credimus. tantam in sub-
ditos recepisse pontifices potestatem. ut ipsis liceat. vel pro ar-
bitrio illos tractare. vel quoniam etiam licite imperare. ita
ut in omni casu parendum sit et obediendum.

34

b

indis-
scopus
mens.
Roma-
atque
tralis in
gunt ca-
rmasse
re insul
ridicis
ntibus
sacer-
dotes/
alere
qua
co 7.
em. q
e pre-
mic
rudi-
scri
Epi-
spiri-
Epi-
alari

- 35 ¶ Sicut em̄ B. Paulus. a fīdilibus. rationabile dñtayat
obsequiū exigat ita quoq; p̄positis ad edificationē solū
traditā esse infīdles potestate aperte ostēdit. quare subditi
nō nisi ratiōabilib; & edificatorijs statuti obstringi possūt.
- 36 ¶ Te autē dicimus statuta rationabilia. que secundum
communē humane fragilitatis modū portabilia. neq; le
gi diuine aut naturali aduersantia. honorē dei fideliū sa
lutē. atq; Christiane reipub. utilitatē promouēt. neq; pō
tificie autoritatis limites transgrediuntur.
- 37 ¶ Quo fit vt nequeāt p̄elati. grania illa supererogatio
nis cōsilia et opera (cuiusmodi sunt. bonorū abdicatio. ca
stilitatis perpetue integritas. professio religionis arctę
atq; id genus alia) pro arbitrio. absolute. sine certa et ma
gna causa. cuiquam p̄cipere aut imponere.
- 38 ¶ Minime tñ Lutheranorū sentētie. aut si manus insanie
ad stipulamur. cōdentiū sacerdotes et religiosus patrū le
gib;. ad seruandā cōtinētiā. ob id. cogē nō posse. quasi ec
clesiasticorū celibat;. causas nō habeat p̄gnatissimas.
- 39 ¶ Neq; aduertunt malesani. nil aliud in hac re. ortho
doxos patres ordinasse. quam celibes solos. ad maiores
ordines promouendos. qđ alio qui nullo vnq;ā tempore.
ab euāgelij promulgatione. liceret post susceptos maio
res ordines. matrimonij vinculis quēquā sese cōstringere
quāuis in primitiua ecclesia. ob singularē fideliū probita
tē. cōiugati passim et Episcopi et sacerdotes cōstituerentur.
- 40 ¶ Ceterum cum tēpore ipso. multorū charitas paulatim
refrigereret. cresceret q; nimia atque inordinata circa
vxoies et liberos sollicitudo. per quā necessariū fuit legib;
prouidere. ne dei ministri. i. diuino cultui mācipari. cū iactu
ra eius dē ob hanc sollicitudinē. diuiderentur. docente S.
Paulo. qui sine vxore est sollicitus est. que dñi sunt &c.
- 41 ¶ Sed et summi omnium sacerdotis Christi. exemplo. vbo et
facto. cōmoniti patres. celebrantur sacerdotibus indige

runt. rem certe congruuntissimam.

CSicut neqz misterio carere potuit (a patribus pudiose ariaduersum) veteris legis sacerdotes. his diebus. quibus deo ministrabant. a proprijs vxoribus abstinere. **T**ēpe figura. vt perpetuo dei seruitio addicti. perpetue mondicę castimoniam seruarent.

42

Verum libidinosa et in continētes quorūdam sacerdotū vita huic saluberrime cōstitutioni. nihil obstat om̄io (tamētum nō habeāt aduersarij quid aliud obicijant) qz neqz vxoribus copulati pudicitiam semper seruaret. multa qz alia longe maiora. et in commoda et crimina. ex inordinato vxorum et liberorū. seu amore. seu odio. euenire possent. sacerdotibus plus ceteris indigna.

43

Facile autē sacerdotes celibem et a vulgatis vitijs immunē vitam transierent. si in ordinādis illis et p̄ficiēdis ea seruaretur diligentia quam maiores obseruasse illud **B.** Pauli dictum monstrat. quo **T**himotheum admōet. nemini citō mano imponere.

44

Admiranda itaqz et ridenda est illorū cecitas. qui gloriosum Paulū. Episcopos et diacones vnius vxoris viros esse iubētem. ipso sacerdotū celibatui aduersari putant. quē tū digamiam tū prohibet. nō autē dicendę vxoris necessitatē imponer. quilibet. vel mediocriter doctus. intelligit.

45

Sed tollit nobis admiratōnē illā diu^o Hiero. propriū hereticorū esse dicēs. castitatē auersari. difficile (inquit) est reperire hereticū. qui diligit castitatē. quicūqz autē amare se pudicitia simulāt. venenato ore mella promittūt.

46

Et quāuis ad vota faciēda nemo cogi possit. ex facto tū. **s. p.** discim^o. leues et instabiles hoīnes. p^o vota libere ei spōte sua. dos facta. ad illorū redditiōnē vt cōpelli posse.

47

Et quibus liquet quam execrabilis. impia. et damnosissima sit sacerdotū et mōachorū temeritas. cui proprie dignitatis. salutis et p̄stiti dō voti immemores matrimoniū

48

b ij

49

contrahere non formidant.

¶ Conuenit etiam perfidissimos illos. ab his quoru[m] inter est lōge acerbi⁹ puniri quā cōcubenarios. qđ min⁹ malū sit apertū fratris peccatū collerare. quā schismaticū. ferre errorem quo illicitum pro licito. iniustum pro iusto. magno fidei detrimento habet et vt defensatur.

50

¶ Nilipendunt em̄ istiusmodi neq; homines uota castitatis deo iacta vim ullam obligandi illis in esse palā negāt et illoru[m] transgressionē factis suis licitam esse persuadēt aperte diuino iuri aduersantes. qđ nō semel uota reddēda p̄cepit.

51

¶ Hinc Carlostadij. perfidię illi⁹ antesignani plane mulierosi insignis apparet stulticia. qui in quodā turpissimo. superioribus a[n]is a se edito libello. vim obligandi in continentie uoto. ad certos proejectionis gratias annos restringit. atq; certo precio redimi posse cōsingit. scripturas quasdam ad hoc improbe torquendo.

52

¶ Castitatis nanq; uotū. debito modo emissū. adolescētuolos perpetuo ligare. sacra docēt eloquia. in quo etiam neminē. Præter Xō. pōtificē in casu ancipiti. ob arduam et rationabilem causam dispensare posse affirmamus.

63

¶ Neq; renocat sic dispēsans aut soluit diuinam legem Xō. pontifex. sede am. equitate naturali. ac diuina uoluntate (que rationabile tantum a nobis ex postulat obsequium) disquirens interpretatur. Et in tali casu. uotētem non esse obligatum. declarat.

54

¶ Veruntamē tēratio carnis. libidinisq; ardor. causa nō est sufficiens. et dissoluēdi castitatis uoti. et matrimonij cōtrahēdi (et si hodiernū hereticorū gen⁹ hanc potissimū preterat) scriptū est em̄. post concupiscētiastuas non eas. et iterū. mortificate membra uestra et concupiscētiā malā.

55

¶ Neq; a deo quēquam uri certum est. quin ad deū cōfugiens auxiliūq; implorans tērationi resistere valeat. quā

do quidem fidelis est deus (glorioso Paulo teste) qui non
paciatur vos tentari supra id quod potestis. sed faciet eti
am cum tentatione proventum. ut possitis sustinere.

56

Impudenter itaqz patres. ob celibatum sacerdotib⁹
impositum culpantur. quasi Christus legē suam adeo li
berā esse voluerit. ut ultra paucissima et manifestissima
que instituit. celebrationum sacramēta. neqz opus sit. ne
qz etiam liceat. imponere hominibus quicquam.

57

At tñ sapiētissim⁹ legislator Christus. discipulis suis. eo
rū qz successoribus. multorum particularium agibilibum
determinatōes reliquit idqz ex naturalibus principijs et
doctrinis vniuersalibus. ad ipsorum. in querenda gloria
dei. atqz ecclesie profectu. spiritale exercitiū. et subdito
rum in obedientia probationem.

58

Non minus ergo insaniunt. qui reliqua ecclesiastica
operum precepta. quasi ad consequēdam salutē vana flo
cipientiū. damnant. rejiciunt. cumqz ea nihil eōram deo
esse. solamqz fidem ad iustificatiōē sufficere. contēdunt.
manifeste cum scripturis pūgnare conprobantur.

59

Nam sicuti fidem ad hoīmes iustificatiōē necessariā
cōcedimus. ita quoqz eam (etiam si tanta sit que mōtes
transferat) sine charitate ac operibus. a quibus seperari
potest. insufficiētē atqz mortuam esse. apostolica fulti doc
trina. intrepide fatemur.

60

Ergo velint. nolint. perditissimi bonorum operū oso
res. ea tamē vitę eterne esse meritoria et ad salutē habēdā
adultis necessaria. ex scripturis evidentissime constat. ac
porest in his spes licite. fiduciaqz haberi.

61

Consecrariū quoqz est falsissimū esse. plenumqz erro
ris spiritu. iustum in omni opere bono (ut Martinus Lu
ther scribit) peccare. falsum quoqz et illud et plane hereti
cū. solū deū opera in nobis sine nobis. operari. qđ ipsū ho
die nō nulli. liberū arbitrium tollētes. adserere nō dubitāt

62

b iij

- 62 **¶** Licet em̄ B. Paulus dicat deum esse. qui operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate. tñ hoc sic est accipiendum vt et nobis cooperantib⁹. relinquat bene aut male operandi liberū arbitrium. id quod adstruentibus scriptur. neqz videt neqz capiūt audaculi illi grāmatistę
- 63 **¶** Sequitur certe. si de⁹ (vt blateret) in nob⁹ passiuē solū habentibus bona operatur. om̄es homines saluari (vult em̄ apostolo referēte. ad penitētia om̄es reuerti et saluos fieri) cum tñ angusta sit porta salutis. sintqz multi vocati pauci vero electi. a dō vt vel iustus (teste. b. Pe. viij saluer.
- 64 **¶** Et licet nos non p̄terat. infantes ceterosqz s̄unctiōe intellectiua orbatos. sine vllō proprie voluntatis motu. a labe originalis culpe. per baptismū emundari et iustificari. adultos tñ peccatores. sine p̄gnia sua et debita ad deum conuersione. iustificari. communi lege negamus.
- 65 **¶** Huc diuina illa oracula pertinent. Convertimini ad me. et ego conuertar ad vos. appropinquate dō. et appropinquabte vobis. Querite et inuenietis. pulsate et aperietur vobis. Si quis diligit me. et pater me⁹ diligit eum. et ad eum veniemus. et mansiōe apud eum faciemus
- 66 **¶** Neqz aduersatur illis. qđ Apostolus dicit ipse prior dilexit nos. aliam em̄ ibi p̄dicat dilectiōe. qua secundū ete rñā suam prouidētia nos creauit. varijs nature donis dotauit filiumqz suum vnigenitum pro peccatis nostris propiciatorem misit.
- 67 **¶** P̄parationem itaqz (vt psalmista ait) cordis nostri audiens nos iustificando deus conuertit. quo cōuertēte. nos deinde ad dignam penitentiam ac meritoria operationem cōuertimur. Hieremia dicēte. Conuerte me et conuertar et postquam cōuertisti me. egi penitentiam.
- 68 **¶** Quot fit. vt fateri cogamur gratiam dei iustificantiē. et p̄uenire hominis voluntatem. et sequi. verū diuersa ratione. sequitur em̄. si non tempore. saltem natura. voluntatem libere conantem operari. p̄uenit autē eandē bona

operantem cooperando adiutans.

Ello tñ nō negam⁹. quin voluntatē hominis. tam co
nantē quā operantē. omnem qz eius dispositionem et cō
uersionē. singulare dei auxiliū. precedat. scilicet. spūs sanc
to intellectū illumināte. atqz interna inspiratione volun
tatem ad penitentiā et bona opera mouente. idqz Apo
stolus significabat dicens. Nequē deus det illis penitenti
am. et respiscant a laqueis diaboli.

Sed hoc dei auxilio vti. et motiōi diuine qz inspirati
oni ac quiescere. nostrē voluntatis esse et liberatis. Idubiū
nō quot ē. plerosqz illi resistere B. Stephan⁹ ostēdat. In
deis eprobrādo obijciēs. Vos se per resistētis spūs sancto.

Verum hic eos segregamus. qui singularissimo spiri
dei auxilio capti. possessi. atqz in bono confirmati. gratie
reluctari. et peccare. saltem mortaliter. nequeunt. qd pig
ter communem legem paucis admodum mortalibus con
tigisse credimus.

Recte igitur olim a patrib⁹ pro dogmate ecclesiastico.
delibero arbitrio et gratia. in hunc modū diffinitū fuit.
Nos iniriū salutis nostrē. deo miserante. per inspirati
onem habere. vt acquiescamus salutifere inspirationi.
nostrē potestatis esse.

Vt autē adipiscamur. qd acquiescēdo admonitioni. cu
pimus. diuine esse muneris. vt nō labamur in adeptō sa
lutis munere. sollicitudinis nostrē esse. et celestis pariter
adiutorij. vt labamur. potestatis nostrē esse et ignauie.

Quo fit. vt falsa sint. indocta. et plane heretica. que
Phili. Melancthon rerum theologicarū pro: susignar⁹
delibero arbitrio et hominis iustificatiōe inepit. plera
qz etiā alia. temere atqz indigna tragēdia. effuties.

Sed ne quis interiores tñ fidei spei et charitatis acius
salutifere et iustificātes esse cēseat. exteriora quoqz ope
ra. ad perfectionē pertinere asserimus. qz a christo n̄ uli

69

70

71

72

73

74

76

fariam cōmendata. atq; frequēti vsu. nobis in exemplū.
approbata fuisse non dubitamus.

75 **¶** Quorum etiam intuitu. multa et miranda. deum olim
patribus vet. legis concessisse. scriptura memorat. quocir
ca primi fidei duces. moy in ecclesie exordio. hymnorū cō
centus psalmorumq; modulationes. item orationes pu
blicas cū varijs ceremoniarū observatiōibus. ad hono
rem dei in templis celebrandas. salubriter instituerunt.

76 **¶** Sed et sancta ecclesia. eadē causa. de observandis cer
tis ieiunijs precepta edidit horāsq; canonicas. septenari
o numero a sacerdotib' pro populo dicendas. instituit.
quorum omnīū ratiōes in sacris literis sparsim expressas.
facile monstrabimus.

77 **¶** Itē sentim'. de sanctorū festiuitatibus et inuocatiōe
quorū aput deū. cui in celis cōregnāt. merita et intercessio
nes. nobis suffragari posse. scripturarū testimonijs atq;
ratiōib' comprobatur. vel adeo efficacib' et apertis. vt
vnum quemq;. nisi forte stupidus sit et rationis ex pers.
facile moueant.

78 **¶** Itaq; non modo Lonicerū aliosq; damnatos et perf
dos ecclesie ac sanctorū hostes. circa inuocatiōē huiusmo
di aberrare plurimū dicim'. Sed et de iparā viginē Ma
riā pie. sancte ac recte salutari. Salue Regi. misericordi
e vita dulcedo re. et iterū Regina celi letare re. Contra
Ma. Luther. aliosq; virginis calūniatores. affirmam'.

79 **¶** Similem quoq; de illis ferimus sentētiā. qui cetera
ecclesie decreta. que successu temporis ob crescentē et inua
lescentē hoīm improbitatē. aucca suere. temere abijciunt
cum tñ peccantium maxillas variarum legū Chamo et
freno constringendas omnis ratio suadeat.

80 **¶** Crudelē itaq;. atq; impium et infidelē plane. se exhi
bit Lutherus. thot salutiferas sanctissimorū patrū sars
ctōes. in audita rabie. et heretica temeritate. cōburēdo.

Neque tamen pluris facimus (ut mentitur hoc genus
hominum) humanas constitutiones. quã diuinas. neque
tantã tanque immobilem illis atque diuinis tribuimus obli-
gãdi virtutẽ. quas nõ solum ex causa infringi. sed et regi-
tus aliquando posse abrogari. non ignoramus.

82

Verum sicut falluntur. qui omnia que Christus docuit.
pcepta putant. nulla autẽ consilia. ita quoque hallucinã-
tur. qui omnia que in ecclesie usu sunt. quorum ratio seu
institutio. scripturarũ testimonij probari nequit. huma-
nitus inueta atque tradita existimant. quasi nihil sit iuris
diuini. quamquã in scripturis habeatur expressum.

83

Quẽadmodum em̃ Euangelium. autẽ omnẽ noui testamẽ-
ti scripturam. in ecclesia Dei fuisse constat. ita quoque mi-
nimam partem factorum et dictorum Christi conscriptã
haberi ex S. Joãnis Euangelio edocemur.

84

Firmiter ergo credimus. sanctos euangelistas. ceteros-
que diuinos scriptores ea diuinitus atque spiritu sancti dictami-
ne conscripsisse. que necessario ad salutiferam omnium in-
structionẽ pertinebant. ne passim margaritẽ mitteretur
ante porcos. et sanctum canibus daretur.

85

Ex quo certissimum colligitur. Euangelium vbo. saltẽ
perfectioribus predicatum. indicis et gestis Cristi. scripto
euangelio multo locupletius fuisse. cuius rei vel hoc ex
B. Paulo habemus euidentem argumẽtum. quã Ephesinẽ
ecclesie maiorib⁹. Saluatoris citauit dictum. nusquam
in euangelij reperitur.

86

Qui alibi fatetur. Thessalonicensibus se quẽdam ser-
mone. quẽdam vero scriptis tradidisse. atque sapientiam
et secretiora mysteria. non nisi inter perfectos loqui. quo-
rum solidus (inquit) est cibus. quiaque pro consuetudine eg-
ercitatos habent sensus ad discretionem boni et mali.

87

Hoc item. vna cum alijs. sacer Dionysius B. Pauli di-
scipulus testatur. scilicet primos fidei pceptores. multũ

89

c

- Solicitos fuisse ne angustiora mysteria maxime ad sacer-
 dotalē functionē spectantia passim omnib⁹ in scriptur^e tradēt.
- 89 ¶ Quocirca sancta ecclesia. nō solū scriptur^e fuit illumi-
 nata. sed etiā apostolorū traditiōib⁹. multa qz ex euāge-
 lio predicato et didicit et recepit. qz in scripto nō expressa
- 90 apostolorū doctrinas. et sibi cōtinua serie succedētium
 relatiōes peruenērūt. ¶ Hinc nouim⁹ Dissā esse sacrifi-
 cium a cristo tā pro uiuis quā defunctis. in purgatio
 existentiōib⁹. institutū. hinc numerū usumqz sacramētōrū
 atqz auricularis cōfessionis necessitatē cognoscim⁹. quā
 quam et horū aliqua in scripturis sufficienter funda-
 ta contēdamus. ¶ Hinc etiā habem⁹. solos Episcopus
- 91 ordinare. cōfirmare tēplaqz et alia vsui diuino deputa-
 ta. cōsecrare posse. qz sicut et alia pleraqz vel imēdiatē a
 Cristo. vel a spiritus sancto instituta. ecclesia semper. eēt
 iuris diuini decreta. in vsu habuit. ¶ Ex his. perniciofa
- 92 illorū impietas. clarescit. qui nulli in ecclesia credēdum
 esse volunt. nisi certo asserat diuinū vbum per vbum scri-
 pturā intelligētes apd quam ita manēdum esse cōcēdunt
 vt p̄ter illā nihil pro diuino oraculo recipiatur. neqz a-
 gat quicquā aut doceatur. quā qd dñs in illa tradidit et
 demandauit. ¶ Apparet itē quam futile indoctū ac de-
 bile. sit illorū. et vsitatissimū. et (vt ipsi pro egregia sua
- 93 eruditiōe arbitrantur) fortissimū argumētum. qd ab
 autoritate negatiue sic colligunt hoc nō reperitur scrip-
 tū nō ē igitur a deo institutum. aut licitum. quē argumē-
 tandi modum. etiā pueri. in primis Dialectice erudimētis
 mediocriter eruditi. vident.
- 94 ¶ Tale ē et aliud eorū argumētum. quo. ex certis qui-
 busdā scripturis. nec quicquā ad legē diuinā addatur. re-
 tantibus. ratio cinantur. nihil affirmādum docēdū aut
 precipiēdum esse quo literis nō sit proditum diuinis.
- 95 ¶ Loquitur em̄ scripturā. si quā tale quippiam habet. de

38
falso et vbum dei deprauate. additioe. in scribis et phariseis aliquando a Salvatore reprehensa. no aut veritatis ad veritatem collatioe. quoniam scriptum e. qui me elucidant vitam eternam habebunt.

Scripturas tñ recte intelligere. docere integre. atq; iuste interpretari. singularē esse gratiam. nō omib⁹ concessam b. Paul. ostēdit. quam obic in maximo sunt. et fidei recte. et salutis periculo. qui temere et illori (vt aiūt) manib⁹ sacras literas. prouinciā omium durissimā. aggrediuntur sibiipsis de spiritu nescio quo seductore blandientes. id qd. et idiotas et fatuas quasdam mulierculas gloriari hoc tēpore experimur. ¶ Constat namq; omnes hereticos. sui erroris occasione. sed et defensione. ex scripturis accrepisce. quib⁹ propter superbiam permittere deo. facta sunt lapis offensiois. et petra scandali quarū etiam difficultatē et deprauationis periculum in posteriori sua epistola b. Pet. nō preterinit. ¶ Quare in scripturis sane intelligēdis. ductrice ecclesia op⁹ e. itē et sanctis ecclesie doctorib⁹ qui in lege dñi. die ac nocte meditantes. atq; a spūs sancto singulariter adiuti. verum scripturarū sensum sunt adepti. quē plerumq; abditum esse. diuina sapientia voluit. quo mortalium superbia (Augustino teste) labore perdometur. ¶ Quōsi qui forte. demonio insatiati. vsui et traditioni ecclesie. ac maiorū nostrorū doctrinis. credere detractauerint omnē quoq; canonicorū librorum auctoritatē. apd illos perire necessum ē. qd illos a suis auctorib⁹ diuinit⁹ esse cōscriptos. sola nos certificat ecclesia atq; ex auditu (glorioso Pa. testate) sit fides nostra. ¶ Ex predictis itaq; omib⁹. tandē cōcludim⁹ libertatē euangelicam. nō in bestialia illa. quam Lutherani Christianorum Epicurei cōfingūt. vitę licētia esse constitutam. sed in ea. qz a peccatorum vinculis atq; durissima mosaice legis seruitute eripit. liberatioe. qz etia in sticie seruos (Apostolo teste) nos facit inbet qz tollere et nō et Christum sequi.